20. 9. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právo na víkend - týden v české justici očima šéfredaktora

Ústavní soud vymezil počátek lhůty u nároků za nezákonné stíhání | Data Act: v polovině září vstoupilo v platnost nové unijní datové nařízení | Advokáti budou hlásit vybrané úschovy do elektronické knihy ještě před přijetím peněz | EU připravuje ověřování věku dětí na internetu pro bezpečnější on-line prostor | Advokátky z In IUSTITIA získaly cenu za posílení ochrany obětí násilí z nenávisti | Ve věznicích se testuje telemedicína pro lepší zdravotní péči o odsouzené

Vážení čtenáři,

přinášíme Vám pravidelný přehled událostí ve světě práva za uplynulý týden.

Přeji Vám hezký víkend

Mgr. Miroslav Chochola, LL.M., MBA
EPRAVO.CZ

Události tohoto týdne:

Pokud bude ANO v příští vládě, chce změnit stavební zákon podle návrhu z r. 2021
Opoziční hnutí ANO v případě účasti ve vládě hodlá předložit návrh novely stavebního zákona vycházející z verze připravené v roce 2021 . Podle místopředsedy ANO Karla Havlíčka by úprava znovu zavedla jednotné povolovací řízení (sloučení územního a stavebního řízení a posuzování vlivů EIA) a vznik Nejvyššího stavebního úřadu, jejichž zřízení zrušila vláda v roce 2022 . Návrat k původní verzi stavebního zákona však odmítá současný ministr pro místní rozvoj Petr Kulhánek (za STAN), podle něhož by se mělo vycházet ze stávající normy a pouze upravit některé její části .

Ústavní soud vymezil počátek lhůty u nároků za nezákonné stíhání
Ústavní soud zveřejnil nález, podle nějž u nároku na náhradu nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání začíná běžet šestiměsíční promlčecí lhůta až dnem doručení písemného vyhotovení zprošťujícího rozsudku, pokud při jeho vyhlášení nebylo uvedeno odůvodnění . V dané věci se stěžovatelka – porodní asistentka obžalovaná z ublížení na zdraví – domáhala odškodnění po téměř 38 měsících od pravomocného zproštění. Obecné soudy její nárok původně odmítly jako promlčený, avšak Ústavní soud dospěl k závěru, že běh lhůty nemohl začít už ústním vyhlášením neodůvodněného rozhodnutí odvolacího soudu . Nález ÚS proto zrušil předchozí verdikty a otevřel stěžovatelce cestu k dalšímu řízení o odškodnění za újmu způsobenou neoprávněným trestním stíháním .

Ve věznicích se testuje telemedicína pro lepší zdravotní péči o odsouzené
Do oblasti zdravotní péče o vězněné osoby vstoupila moderní technologie – od září se ve ženské věznici ve Světlé nad Sázavou pilotně testuje systém telemedicíny . Ten umožňuje odsouzeným ženám konzultovat zdravotní problémy s lékařem prostřednictvím online připojení, díky čemuž lze vyšetřit a ošetřit výrazně více pacientek bez nutnosti jejich eskortování do civilních zdravotnických zařízení . Projekt probíhá ve spolupráci se soukromým poskytovatelem a jeho cílem je nejen zlepšit

dostupnost lékařské péče pro vězněné, ale i snížit organizační a finanční náklady spojené s převážením vězňů k lékařům . Pokud se pilotní tříměsíční program osvědčí, plánuje Ministerstvo spravedlnosti rozšířit telemedicínu i do dalších vězeňských zařízení .

Advokátky z In IUSTITIA získaly cenu za posílení ochrany obětí násilí z nenávisti
Advokátky Klára Kalibová a Petra Naskosová z neziskové organizace In IUSTITIA získaly Cenu zmocněnkyně vlády pro lidská práva v kategorii Systémová změna . Ocenění obdržely za svou klíčovou roli při prosazení novely trestního zákoníku, která napravila legislativní chybu a narovnala ochranu obětí předsudečného násilí v ČR . Díky této změně jsou lidé napadení kvůli své barvě pleti, víře, sexuální orientaci či jiné identitě nově lépe chráněni právem; novela odstranila letitou nespravedlnost, kdy oběti tzv. hate crime nebyly dostatečně chráněny zákonem .

Data Act: v polovině září vstoupilo v platnost nové unijní datové nařízení
Evropské nařízení Data Act začalo platit od pátku 12. září 2025 a zásadně mění způsob, jakým firmy, státní instituce i občané v Evropě nakládají s daty . Jde o jednu z nejvýznamnějších digitálních regulací posledních let – podobně přelomovou, jako bylo zavedení GDPR . Data Act má otevřít cestu k širšímu využívání dosud nevyužitých datových zdrojů, zajistit férovější přístup k datům pro firmy i spotřebitele a posílit konkurenci v oblasti datových a cloudových služeb . Největší dopad bude mít na výrobce chytrých propojených zařízení (IoT), kteří budou muset uživatelům zpřístupňovat data, jež jejich zařízení generují . Změny se týkají i poskytovatelů cloudových služeb – těm nařízení ukládá povinnost usnadnit zákazníkům přechod ke konkurenčním službám a zamezit tzv. vendor lock-inu, tedy zablokování zákazníka v jedné službě .

Soudní dvůr EU zrušil schválení maďarské podpory pro jadernou elektrárnu Paks II
Soudní dvůr EU zveřejnil rozsudek ve věci C-59/23 P (Rakousko vs. Evropská komise), kterým zrušil rozhodnutí Komise o schválení maďarské státní podpory na rozvoj dvou nových reaktorů v jaderné elektrárně Paks II . Podle Soudního dvora měla Evropská komise povinnost ověřit, zda přímé zadání zakázky na výstavbu těchto dvou reaktorů ruské společnosti bez veřejného tendru je v souladu s unijními pravidly pro zadávání veřejných zakázek . Komise se při schvalování podpory soustředila pouze na pravidla státní pomoci a posouzení veřejné zakázky opomenula, čímž podle Soudního dvora pochybila . Rozhodnutí Komise i dřívější verdikt Tribunálu EU byly proto zrušeny a případ se vrací k novému posouzení v souladu s pokyny Soudního dvora .

Česko zablokovalo zpřísnění unijního klimatického cíle pro rok 2040
Česká republika odmítla návrh Evropské komise na zpřísnění emisního cíle EU pro rok 2040 a požaduje jeho přehodnocení . Komise původně navrhla snížit do roku 2040 emise CO2 o 90 % oproti roku 1990, což česká vláda označuje za příliš ambiciózní a nereálný cíl. Premiér Petr Fiala informoval, že ČR ve vyjednávání zajistila podporu dalších velkých států (včetně Německa, Francie či Itálie) a dosáhla odkladu hlasování o tomto návrhu . Podle Fialy má EU již nyní dostatečně náročné klimatické cíle a musí se soustředit na jejich realistické plnění – navrhované další zpřísnění by ohrozilo konkurenceschopnost průmyslu, pracovní místa i sociální soudržnost . Díky české iniciativě se schvalování nového cíle zastavilo a otevřela se debata o jeho skutečných dopadech .

Advokáti budou hlásit vybrané úschovy do elektronické knihy ještě před přijetím peněz
Představenstvo České advokátní komory na svém zasedání 8.–9. září schválilo novelu stavovského předpisu, která advokátům ukládá novou povinnost při správě klientských úschov . Od 1. ledna 2026 bude advokát v určitých případech povinen zadat do Elektronické knihy úschov (EKÚ) údaje o úschově již předtím, než převezme od klienta peněžní prostředky . Tato ohlašovací povinnost se váže k uzavření smlouvy o úschově – pokud smlouva stanoví, že úschova podléhá předběžné evidenci, musí advokát dopředu nahlásit v EKÚ identifikaci složitele a oprávněného a další požadované údaje, teprve poté smí peníze přijmout . Cílem změny je zvýšit ochranu klientů a právní jistotu stran tím, že každá taková advokátní úschova bude řádně zaevidována ještě před převodem financí .

Soud zvažuje podmíněné propuštění nejdéle vězněného Čecha po 38 letech
Okresní soud v Mostě projednal návrh na podmíněné propuštění nejdéle nepřetržitě vězněného Čecha, 64letého Zdeňka Navrátila (dříve známého jako Zdeněk Vocásek) . Tento doživotně odsouzený vězeň strávil za mřížemi již přes 38 let za dvojnásobnou vraždu spáchanou v 80. letech a je posledním, kdo byl v ČR odsouzen ještě k trestu smrti (v roce 1988, změněnému po pádu režimu na doživotí) . Znalecký posudek před soudem uvedl, že Navrátil už není pro společnost nebezpečný – během výkonu trestu pracoval na své nápravě, absolvoval resocializační programy a jeho agresivní rysy vymizely . Rozhodnutí o možném propuštění vyhlásí soud 19. září; pokud bude vyhověno, měl by propuštěný strávit prvních šest měsíců na svobodě v probačním domě a podrobit se dohledu při začlenění do běžného života .

Prezident Pavel podepsal přijetí dodatku ke Stockholmské úmluvě o polutantech
Prezident republiky Petr Pavel svým podpisem 16. září 2025 potvrdil, že Česká republika přijímá změnu přílohy A Stockholmské úmluvy o perzistentních organických polutantech . Stockholmská úmluva je globální dohoda, jejímž cílem je eliminovat nebo omezit používání nejnebezpečnějších perzistentních chemických látek znečišťujících životní prostředí. Přistoupením k novému dodatku úmluvy Česko souhlasí s rozšířením seznamu zakázaných škodlivých látek o další položky . Listinu o přijetí změny prezident zaslal ke spolupodpisu předsedovi vlády, čímž se formálně uzavře ratifikační proces této mezinárodní dohody .

Platy soudců a žalobců se mají od ledna zvýšit o 13 %, politikům jen o 5 %
Podle návrhu státního rozpočtu na příští rok vzrostou od 1. ledna 2026 platy soudců a státních zástupců o více než 13 %, zatímco platy vrcholných politiků se zvýší zhruba o 5 % . Tento rozdíl vyplývá z nového zákonného výpočtového vzorce pro platy ústavních činitelů, který vláda schválila v březnu 2025 (po přehlasování prezidentského veta) v reakci na nález Ústavního soudu ohledně soudcovských platů . Nová legislativa stanoví, že platy politiků nemohou meziročně růst o více než 5 %, zatímco u soudců a žalobců se uplatní obecný vzorec odvozený od průměrné mzdy, což pro rok 2026 činí přes 13 % navýšení . (Opoziční hnutí ANO před volbami avizovalo, že pokud by se dostalo do vlády, pokusí se ještě letos prosadit zmrazení platů politiků, aby se zvýšení od ledna nekonalo .)

ESLP kritizoval nejednotný postup Ústavního soudu v kauze církevních restitucí
Evropský soud pro lidská práva (ESLP) ve Štrasburku rozhodl, že Česká republika porušila právo na spravedlivý proces v důsledku nedůsledné judikatury Ústavního soudu v jedné restituční kauze . Ve věci Suverénní řád Maltézských rytířů – České velkopřevorství vs. ČR ESLP konstatoval, že jeden ze senátů Ústavního soudu se odchýlil od nově vzniklé linie judikatury k církevním restitucím, aniž věc předložil plénu a svůj postup dostatečně vysvětlil . Spornou otázkou bylo, zda byl majetek zabaven podle Benešových dekretů (takový se nevydává) nebo až komunistickým režimem po únoru 1948 (takový se za určitých podmínek vydává) . Ústavní soud v roce 2021 odmítl stížnost velkopřevorství s odkazem na starší judikaturu, ač mezitím vznikla nová rozhodnutí vyžadující při pochybnostech zkoumat i účinnost konfiskace podle dekretů . ESLP 11. září 2025 rozhodl, že rozporuplný postup Ústavního soudu založil nejistotu a porušil právo stěžovatele na konzistentní rozhodování soudů . Po pravomocnosti tohoto rozsudku může stěžující řád požádat u Ústavního soudu o obnovu řízení ve své restituční věci .

Prezident chce jednat s Babišem o střetu zájmů, pokud bude sestavovat vládu
Prezident Petr Pavel oznámil, že se hodlá sejít s předsedou hnutí ANO Andrejem Babišem, aby s ním probral otázku dodržení zákona o střetu zájmů v případě, že by Babiš po říjnových sněmovních volbách sestavoval vládu . Pavel reagoval na dotazy veřejnosti ohledně možného jmenování Babiše premiérem a uvedl, že je jeho odpovědností zajistit respektování Ústavy i prováděcích zákonů . Část právníků zastává názor, že platná legislativa by Babišovi – pokud si ponechá kontrolu nad holdingem Agrofert – fakticky bránila zastávat funkci předsedy vlády kvůli střetu zájmů . Sám Andrej Babiš prohlásil, že pokud by se stal premiérem, vyhoví všem požadavkům českých i unijních předpisů a

svůj vztah k Agrofertu vyřeší v souladu se zákony, přičemž nehodlá usilovat o změnu zákona o střetu zájmů .

EU připravuje ověřování věku dětí na internetu pro bezpečnější on-line prostor
Stálé zastoupení ČAK v Bruselu informovalo o nové iniciativě EU zaměřené na ochranu dětí v digitálním prostředí . Evropská komise představila pokyny a prototypy aplikace pro ověřování věku uživatelů na internetu, aby vytvořila bezpečnější on-line prostor pro děti . Toto opatření má zabránit tomu, aby se nezletilí snadno dostávali k nevhodnému obsahu, a zajistit důslednější vymáhání věkových omezení na sociálních sítích a dalších platformách. Iniciativa zapadá do širších snah EU posílit digitální práva a bezpečnost – souběžně Unie pracuje i na obecném kodexu zásad pro umělou inteligenci a dalších pravidlech, která mají upevnit principy právního státu v online prostředí .

Vyšlo na epravo.cz:

Oddělená evidence nákladů na výzkum a vývoj
Vedení oddělené evidence je jednou ze základních podmínek pro uplatňování odpočtu na výzkum a vývoj (VaV). Tato povinnost je zakotvena v ustanovení § 34b odst. 1 písm. c) zákona 586/1992 Sb., o daních z příjmů (ZDP). Dle Nejvyššího správního soudu (NSS) je jejím smyslem vytvoření úplného soupisu všech výdajů vynaložených v souvislosti s…

Vyšetřovací zásada v řízení o výživném
Článek analyzuje nálezy Ústavního soudu z roku 2025 (IV. ÚS 2492/24 ze dne 16. 4. 2025 a II. ÚS 798/25-2 ze dne 22. 7. 2025), které se zabývají uplatněním vyšetřovací zásady v řízení o výživném. První nález zdůrazňuje povinnost posuzovat skutečné i potenciální příjmy povinného, včetně příjmů souvisejících s účastí v obchodních společnostech; druhý…

Má i dlouhodobě nepřítomný zaměstnanec nárok na zaměstnanecké benefity?
Zaměstnanecké benefity jsou dnes již nedílnou součástí pracovního života. Příspěvek na stravování, příspěvek na sport, penzijní připojištění, vzdělávání či zdravotní benefity – to vše jsou nadstandardní výhody, které přispívají k větší spokojenosti zaměstnanců a jejich loajalitě vůči zaměstnavateli. Otázkou však zůstává, zda má na tyto benefity…

Právo advokáta na odpojení od datové schránky
Balíme si kufry na dovolenou, těšíme se na zasloužený odpočinek a ve skrytu duše doufáme, že nám v datové schránce „nepřistane“ žádná nepříjemná zpráva od soudu – výzva s lhůtou k vyjádření nebo rozhodnutí, proti kterému budeme muset podat odvolání. Přestože si to snažíme nepřipouštět, pocit úzkosti nás může doprovázet po celou…

Byznys a paragrafy, díl 18.: Jak na inflační doložku
Vítáme vás u dalšího dílu naší série Byznys a paragrafy, kterou pro vás připravuje advokátní kancelář LAWYA. Tentokrát se zaměříme na běžné smluvní ustanovení, které pomáhá chránit smluvní stranu před negativními dopady růstu cen – inflační doložku. Podíváme se na to, kde lze tuto doložku využít, co musí doložka obsahovat a jak by mohla (měla) v…

DEAL MONITOR
Přinášíme Vám přehled významných mandátů předních advokátních kanceláří. Tentokrát jsou reportovány mandáty advokátních kanceláří: A&O SHEARMAN, CLIFFORD CHANCE, DRV LEGAL, HAVEL & PARTNERS, JŠK, PRK PARTNERS.

Návrh na zrušení výpovědi leasingové smlouvy ve světle nálezu Ústavního soudu
Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3325/24 z 12.06.2025 přináší důležité vyjasnění týkající se možnosti insolvenčních správců vypovídat leasingové (a nájemní) smlouvy po prohlášení konkursu podle § 256 odst. 1 insolvenčního zákona a především možnostem nájemců se proti těmto výpovědím bránit. Nález potvrdil, že došlo ze strany insolvenčního soudu…

Squeeze-out a sell-out a jejich souběh
Rozpory mezi většinovým akcionářem a menšinovými akcionáři mohou vést k neefektivnímu vedení společnosti, které brzdí její rozvoj, což ve výsledku může zapříčinit snížení její hodnoty a v krajních případech i její paralýzu. Z tohoto důvodu zákon o obchodních korporacích („ZOK“) umožňuje tzv. nucený odkup akcií, a to dvojím způsobem. Jednak nucený…

Obvyklá pochybení zadavatelů dotačních veřejných zakázek – II. část
V této části článku se zaměříme na popis dalších z nejčastějších pochybení zadavatelů veřejných zakázek financovaných z prostředků poskytnuté dotace, které bývají předmětem kontroly poskytovatelů dotace, ovšem obvykle s negativními závěry pro příjemce dotace.

Co přinese jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele?
Implementace Nařízení (EU) 2024/1689 (AI Akt) vstupuje do další fáze. Od 2. 8. 2025 začne platit druhá vlna povinností v oblasti regulace umělé inteligence (artificial intelligence, AI) dle AI Aktu, která zásadně ovlivní technologické firmy, poskytovatele AI systémů, regulační orgány i členské státy.

Nejvyšší soud k zásadě reformationis in peius v insolvenčním řízení
Nejvyšší soud se v recentní rozhodovací praxi zabýval otázkou aplikace zásady reformationis in peius v poměrech insolvenčního řízení, a to konkrétně v rozhodnutí ze dne 17.6.2025, sen. zn. 29 NSČR 22/2024.[1] Podle názoru Nejvyššího soudu prezentovaného v citovaném rozhodnutí platí, že se nejedná o porušení zákazu „změny k horšímu“ (reformationis…

10 otázek pro … Jana Kramperu
Mgr. Jan Krampera je kandidátem do představenstva České advokátní komory a také společníkem a zakladatelem advokátní kanceláře Aegis Law, která vstoupila na český právní trh ke konci roku 2021. Jan je uznávaným odborníkem na řešení sporů doporučovaným prestižními žebříčky Legal 500, Chambers Europe a Chambers Global. Také působí jako rozhodce…

Jak vytrénovat umělou inteligenci na veřejně dostupných datech? 2. díl: Oprávněný zájem jako titul pro trénink AI
V prvním díle* našeho seriálu o tréninku AI nástrojů na veřejných datech jsme si podrobně rozebrali základní principy GDPR, které se uplatní na neanonymizovaná osobní data, která jsou využívána k tréninku AI. Nyní je čas zaměřit se na právní tituly, které umožňují zpracování osobních údajů, včetně veřejně dostupných dat. Konkrétně na ten…

Zdroj: EPRAVO.CZ

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Pracovněprávní dokumenty a elektronický podpis – když certifikát vyprší dříve než archivační lhůta

- 10 otázek pro … Janu Andresovou
- Souhrn významných událostí ze světa práva
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Nové nařízení EU o obalech a obalových odpadech: kdo všechno může být výrobcem?
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Okamžité zrušení pracovního poměru vs. výpověď podle ust. § 52 písm. g) zákoníku práce
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Soudní dvůr EU upřesnil dosah pravidla proti zneužívání ve směrnici o mateřských a dceřiných společnostech (rozsudek NEO GROUP)
- Koncentrace řízení v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu
- Transparentní odměňování: co se změnilo mezi návrhem MPSV a vládním návrhem a proč s přípravou nečekat na vyhlášení zákona